

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului

în cauza civilă

SA „SMA-Fertilitate” împotriva Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului și Ministerului Finanțelor, intervenienți accesorii Consiliul local Fălești, Ministerul Afacerilor Interne, Întreprinderea de Stat „Servicii Paza”, Ministerul Apărării, Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, Instituția Publică „EMP Management Durabil POP”
(încasarea datoriei)

împotriva deciziei din 17 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

(Dosarul nr. 2ra-489/23

NR. PIGD 2-18122077-01-2ra-01012023)

Nerespectarea obligației de a determina corect legea aplicabilă și natura raportului material litigios în fazele procesuale de fond și de apel reprezintă o eroare judiciară, care nu poate fi corectată în recurs.

Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud. O. Ionașcu)
Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Malîi, V. Cotorobai, A. Onu)

20 august 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „SMA-Fertilitate,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Ion Munteanu,

Gheorghe Stratulat, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 21 decembrie 2017, SA „SMA-Fertilitate” a depus împotriva Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului (în continuare – „MADRM”) și Ministerului Finanțelor (în continuare – „Min. Fin.”), intervenienți accesorii Consiliul local Fălești, Ministerul Afacerilor Interne, Întreprinderea de Stat „Servicii Paza”, o cerere de chemare în judecată privind încasarea datoriei, prin care a solicitat:

- a. încasarea datoriei pentru serviciile de păstrare a chimicalelor și deșeurilor la depozitele SA „SMA-Fertilitate” în sumă de 209 205,50 lei, inclusiv TVA – pentru anul 2015, 209 205,50 lei, inclusiv TVA – pentru anul 2016 și 21 898,46 lei, inclusiv TVA – pentru anul 2017.
- b. încasarea datoriei pentru serviciile de pază a depozitelor cu chimicale și deșeuri în mărime de 100 062 lei – pentru anul 2015, 111 996 lei – pentru anul 2016 și 125 949,60 lei – pentru anul 2017.
- c. compensarea cheltuielilor de judecată.

2. În motivarea acțiunii reclamantul a menționat că la 29 noiembrie 2002, Guvernul Republicii Moldova a adoptat Hotărârea nr. 1543 privind măsurile suplimentare pentru depozitarea centralizată și neutralizarea pesticidelor inutilizabile și interzise. Conform punctului 1 din această hotărâre, autoritățile administrației publice locale aveau obligația de a selecta un depozit pentru stocarea acestor substanțe și, în colaborare cu Ministerul Apărării și Departamentul Situații Excepționale al MAI, să asigure reambalarea, transportarea și păstrarea acestora până la nimicire.

3. În baza deciziilor și actelor autorităților locale din Fălești, fără acordul societății, în perioada 2006–2007, în două depozite a SA „SMA-Fertilitate” au fost plasate aproximativ 199 tone de pesticide pe o suprafață de 972 m², deși spațiul preconizat era de doar 108 m².

4. Din 2006 până la depunerea acțiunii, o parte din deșeuri au fost evacuate, însă aproximativ 1500 kg încă se mai aflau în depozit. Între 2006 și 2014, Consiliul raional Fălești a încheiat contracte anuale cu reclamanta pentru depozitare. Ultimul

contract, semnat în martie 2014, a fost valabil până la 31 ianuarie 2015. După expirarea acestuia, deși deșeurile au rămas în depozit, nu au mai fost semnate alte contracte.

5. SA „SMA-Fertilitate” a informat autoritățile despre necesitatea reînnoirii contractului și a emis somații, însă fără rezultat. Societatea susține că, pentru perioada 2015–2017, a prestat în continuare serviciile de depozitare și pază, suportând cheltuieli proprii.

6. Valoarea totală solicitată este de 974.817,06 lei, reprezentând plata pentru serviciile de depozitare și pază aferente anilor 2015, 2016 și 2017.

7. La 21 noiembrie 2020, reclamantul a depus o cerere ajustată în baza art. 60, 62 din Codul de procedură civilă prin care a solicitat atragerea în calitate de copârât și Consiliul Raional Fălești pe marginea pretențiilor formulate în acțiune.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

8. Prin [hotărârea Judecătoriai Chișinău sediul Buiucani din 2 iunie 2021](#), acțiunea a fost respinsă.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

9. La 28 iunie 2021, SA „SMA-Fertilitate” a depus o cerere de apel împotriva hotărârii din 2 iunie 2021 prin care a solicitat casarea integrală a hotărârii și emitere a unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

10. Prin [decizia Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2022](#) s-a respins apelul și s-a menținut hotărârea din 2 iunie 2021.

11. În motivarea soluției, instanța de apel, în principal, a stabilit că atât timp cât în actul privind transmiterea la păstrare către SA „Fertilitate” a substanțelor fitosanitare, întocmit la 22 iunie 2007, se atestă semnătura președintelui SA „Fertilitate”, dl Boico G.P., la caz nu poate fi invocat nici refuzul, nici necunoașterea sau lipsa acceptului din partea SA „Fertilitate referitor la depozitarea produselor de uz fitosanitar.

12. Mai mult, Decizia nr. 8 din 20 decembrie 2006 și Ordinul nr. 12 din 31 mai 2006, emise de Comisia Situații Excepționale a Administrației Publice Locale a r-lui Fălești, nu a fost contestată în instanța de judecată de către SA „Fertilitate”, iar atât timp cât aceste acte nu au fost anulate, acestea produc efecte juridice, sunt în vigoare și executorii.

13. Curtea de Apel Chișinău a reținut că art. 499 alin. (1) din Codul civil în redacția până la 1 martie 2019 definește că dreptul real asupra bunului imobil pentru

dobânditor apare din momentul înregistrării dreptului în registrul cadastral al bunurilor imobile. Opozabilitatea dobândirii dreptului de proprietate se face de asemenea din momentul înregistrării dreptului real în registrul bunului imobil.

14. Astfel, atât timp cât SA „SMA-Fertilitate” a înscris bunurile imobile vizate în Registrul Bunurilor Imobile la 16 septembrie 2016, se concluzionează că reclamantul dispune de depozitele în care au fost păstrate produse fitosanitare începând din data de 16 septembrie 2016 și nicidecum din momentul privatizării. Instanța de apel a mai reținut că până la momentul privatizării în anul 2009, SA „SMA-Fertilitate” a aparținut Statului, fapt confirmat și de Hotărârea Guvernului al RM nr. 720 din 13 iunie 2003 privind aprobarea Graficului de privatizare a patrimoniului statului și a unităților administrativ-teritoriale pentru anul 2003. Iar odată cu privatizarea în 2009 a persoanei juridice noului proprietar/prorietari i s-a transmis prin acte toate bunurile acesteia. Respectiv, anume la acel moment conducerea SA „SMA-Fertilitate” urma să ridice întrebarea referitor la depozitarea în continuare sau evacuarea produselor de uz fitosanitar din depozit. Însă, atâta timp cât noul proprietar a acceptat să primească prin acte bunurile în starea în care erau, se prezumă că a acceptat să primească, prin moștenire, și produsele de uz fitosanitar existente la acel moment în depozit.

15. Instanța de apel a considerat corectă soluția instanței de fond de respingere a cerinței de încasare din contul pârâților și a datoriei ce constituie plata pentru serviciile de pază a depozitelor cu chimicale și deșeuri în perioada 2015-2017, or, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1543 din 29 noiembrie 2002, a fost stabilit expres că paza depozitelor centralizate se va asigura de ÎS „Servicii Pază”, nefiind implicat și reclamantul SA „SMA-Fertilitate” la prestarea acestui serviciu.

16. În raport de cele analizate instanța de apel a reținut că nici pârâțul Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului și nici pârâțul Ministerul Finanțelor nu au emis sau încheiat vre-un act în consecința căruia s-ar fi născut obligații pecuniare față de apelant.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

17. La 20 martie 2023, SA „SMA-Fertilitate” (în proces de insolabilitate) a depus o cerere de recurs împotriva hotărârii Judecătoria Chișinău sediul Buiucani din 2 iunie 2021 și Deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2022 prin care a solicitat casarea integrală a acestora și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii de chemare în judecată.

18. În susținerea poziției sale, recurenta a indicat că pârâții urmează să suporte cheltuielile ce țin de depozitare a bunurilor, invocând prevederile art. 1086 din Codul civil în vigoare până la 1 septembrie 2019. În acest sens, indică că obiect al

contractului nr. 48 din 11 martie 2014 era păstrarea bunului depozitat în vederea restituirii lui în natură la cererea deponentului.

19. Recurentul susține că a avut încheiat contract de depozit pe o perioadă determinată, adică până la 31 ianuarie 2015, însă, contrar art. 1097 din Codul civil în vigoare până la 1 martie 2019, nu a ridicat pesticidele din depozit.

20. Recurentul a indicat că în temeiul art. 208 din Codul civil în vigoare până la 1 martie 2019, a avut loc prelungirea contractului de depozit din motiv că la somațiile sale, Consiliul raional Fălești nu a răspuns, adică a acceptat tacit prelungirea contractului.

21. Referitor la dreptul de proprietate asupra bunului imobil, anterior înregistrării în registrul bunurilor imobile, Recurentul a invocat aplicabilitatea art. 320 alin. (3), 321 alin. (1) din Codul civil în vigoare până la 1 martie 2019 și art. 37¹ din Legea nr. 1543 din 25 ianuarie 1998 privind cadastrul bunurilor imobile.

22. Recurentul indică faptul că concluzia instanțelor inferioare că depozitele ar fi fost predate și din partea sa nu ar fi existat pretenții ar fi inventate, or un act de primire-predare de către recurent nu a fost semnat și până la data depunerii recursului cheile de la depozit nu ar fi fost returnate.

23. SA „SMA-Fertilitate” mai indică că instanțele inferioare nu au elucidat legătura și interacțiunea societății recurente, a statului și autorității publice. Prin urmare, a indicat că instanțele inferioare au atribuit calități inexistente situației deduse judecării.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

24. Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

25. Art. XI alin. (1) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative:

„(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct. 1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 1 septembrie 2023.”

26. Art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative, prevede că:

„(3) Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.”

27. Din sensul normei de drept citate supra rezultă că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

28. Art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă (în vigoare la data depunerii recursului):

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

29. Art. 431 alin. (1) – (4) din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

(2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

(3) Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

(4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

30. Art. 432 alin. (1) – (5) din Codul de procedură civilă (în vigoare la data depunerii recursului):

„(1) Părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;

b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;

b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;

c) a interpretat în mod eronat legea;

d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.”

31. Art. 4 din Codul de procedură civilă:

„Sarcinile procedurii civile constau în judecarea justă, în termen rezonabil, a cauzelor de apărare a drepturilor încălcate sau contestate, a libertăților și a intereselor legitime ale persoanelor fizice și juridice și asociațiilor lor, ale autorităților publice și ale altor persoane care sînt subiecte ale raporturilor juridice civile, familiale, de muncă și ale altor raporturi juridice, precum și în apărarea intereselor statului și ale societății, în consolidarea legalității și a ordinii de drept, în prevenirea cazurilor de încălcare a legii”.

32. Art. 9 alin. (1)-(2) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanței judecătorești îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, ale cărui limite și al cărui conținut sînt stabilite de prezentul cod și de alte legi.

(2) Instanța judecătorească explică participanților la proces drepturile și obligațiile lor procesuale, preîntîmpină asupra urmărilor pe care le poate implica exercitarea sau neexercitarea actului procesual, le acordă sprijin în exercitarea drepturilor, ordonă, la solicitarea părților și altor participanți la proces, prezentarea de probe care să contribuie la adoptarea unei hotărîri legale și întemeiate, conduce dezbaterile judiciare, informează părțile despre posibilitatea inițierii procesului de mediere și ia orice alte măsuri necesare bunei desfășurări a procesului, pune în discuția părților și altor participanți la proces orice împrejurare de fapt sau de drept, efectuează alte acțiuni prevăzute de lege”

33. Art. 183 alin. (1), alin. (2) lit. a) din Codul de procedură civilă:

„(1) După ce primește cererea de chemare în judecată, judecătorul pregătește cauza pentru dezbateri judiciare, pentru a asigura judecarea ei justă și promptă.

(2) Pregătirea pentru dezbateri judiciare este obligatorie pentru orice cauză civilă și are ca scop:

a) precizarea legii care urmează a fi aplicată și determinarea raporturilor juridice dintre părți”.

34. Art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept: c) să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

35. Sub aspectul termenului de declarare a recursului, Completul de judecată menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 17 noiembrie 2022 (Vol. III, f.d. 160-162).

36. Totodată, la 2 februarie 2023, în adresa participanților la proces a fost expediată decizia motivată a Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2022 (Vol. III, f.d. 184).

37. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că recursul declarat la 20 martie 2023 de către SA „SMA-Fertilitate” (în proces de insolvență) a fost declarat în termenul stabilit de art. 434 din Codul de procedură civilă.

38. Una din principalele problematice pe care o ridică recurentul vizează calificarea raportului juridic dintre părțile în prezenta cauză în contextul primirii la păstrare a produselor de uz fitosanitar începând cu 2006 la depozitele SA „SMA-Fertilitate”. În acest sens, recurentul consideră că a avut cu Consiliul raional Fălești constituit un raport juridic de depozit. Pe de altă parte, instanțele inferioare au constatat că între reclamant și pârâți nu a existat vreun act, contract de depozit a chimicalelor sau prestări servicii pază, încheiat în modul stabilit de lege, ce ar da dreptul reclamantului să pretindă o plată pentru prestație, iar la materialele cauzei nu ar exista înregistrări ce ar dovedi contrariul. În susținerea acestui fapt instanțele inferioare au indicat că actele normative prevedeau că paza depozitelor urma a fi asigurată cu pază paramilitară, iar reclamantul nu ar fi demonstrat apariția obligațiilor pârâților în coraport cu acțiunea de asigurare din propria inițiativă a pazei unor depozite proprii.

39. În continuare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție va analiza dacă instanțele inferioare au examinat multiaspectual cauza și dacă au răspuns motivat la pretențiile formulate de reclamant, în coroborare cu probele administrate.

40. În primul rând, instanța de recurs observă că deși instanțele inferioare au menționat mai multe date cantitative referitor la transmiterea spre păstrare a produselor de uz fitosanitar și referitoare la evacuarea lor în cadrul proiectelor din 2014 și 2016, instanțele au omis cu certitudine să stabilească ce cantitate de produse au fost transmise spre păstrare și ce cantitate a fost evacuată în total. La fel, instanțele inferioare au rămas tăcute la critica SA „SMA-Fertilitate” că procesul verbal din 2016 (Vol. I, f.d. 205) nu ar conține semnătura SA „SMA Fertilitate” care ar confirma faptul că lucrările de evacuare ar fi fost executate în volum deplin.

41. În conformitate cu art. 9 alin. (2) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească explică participanților la proces drepturile și obligațiile lor procesuale, preîntâmpină asupra urmărilor pe care le poate implica exercitarea sau neexercitarea actului procesual, le acordă sprijin în exercitarea drepturilor, ordonă,

la solicitarea părților și altor participanți la proces, prezentarea de probe care să contribuie la adoptarea unei hotărâri legale și întemeiate, conduce debaterile judiciare, informează părțile despre posibilitatea inițierii procesului de mediere și ia orice alte măsuri necesare bunei desfășurări a procesului, pune în discuția părților și altor participanți la proces orice împrejurare de fapt sau de drept, efectuează alte acțiuni prevăzute de lege.

42. Conform jurisprudenței CtEDO, principiul egalității armelor semnifică tratarea egală a părților pe toată durata desfășurării procedurii în fața unui tribunal, fără ca una din ele să fie avantajată în raport cu cealaltă parte din proces. Acest principiu este unul din elementele noțiunii mai largi de ”proces echitabil”, ce impune fiecărei părți să i se ofere posibilitatea rezonabilă de a-și susține cauza sa, în condiții care să nu o plaseze într-o situație de net dezavantaj în raport cu adversarul ei (cauza Ankerl contra Suediei, hotărârea din 18 februarie 1997; cauza Niderost -Huler contra Suediei, hotărârea 1997- 1/24 noiembrie 1997).

43. Or, la materialele dosarului există mai multe acte care operează cu diferite cantități în raport cu depozitarea produselor: 188019 tone (Vol. I, f.d. 185), 188,041 tone (Vol. I, f.d. 200), 198,997 tone (Vol. I, f.d. 19). Pe de altă parte, instanța de apel a constatat că evacuarea produselor din 2016 s-a făcut în volum de 187,002 tone, iar în 2014 în cantități mai mici – 8525 kg fracție lichidă, 844,5 kg fracție solidă, 1604 kg ambalaj contaminat. Un simplu calcul matematic al cantităților indicate denotă o diferență dintre volumul de produse transmise spre păstrare și volumul produselor evacuate.

44. Prin urmare, în raport cu constatarea faptului că în procesul de evacuare a produselor din depozit în anul 2016 „au fost depistate suplimentar butoaie de metal cu produse de proveniență necunoscută”, instanța de judecată urma să determine care este proveniența lor și dacă se referă la obiectul acțiunii sau nu. Această constatare era importantă mai ales în situația în care instanțele inferioare au constatat că în butoaiele rămase au fost descoperite cantități ne semnificative de „2,4-D acid”, „pirimicarb”, „dicamba”.

45. Chestiunea provenienței butoaielor rămase și conținutului acestora este esențială pentru calificarea responsabilității. Fără a lămuri dacă aceste bunuri aparțineau statului, unei autorități publice locale sau SA „SMA-Fertilitate”, făceau parte din cantitatea de produse transmise spre depozitare sau au fost suplinite ulterior, de către cine și în contextul cărui raport juridic, nu se poate concluziona nici dacă acestea trebuiau evacuate, nici cine trebuia să suporte costurile pentru depozitare.

46. Din actele de dispoziție a instanțelor inferioare este de înțeles că au considerat că produsele rămase și care fac obiectul pretențiilor SA „SAM-Fertilitate” ar face parte din cantitățile transmise spre păstrare. Totuși, în acest context instanțele

inferioare au constatat în mod anticipat asupra faptului că păstrarea lor ar fi în afara unui raport juridic cu vreunul dintre părți.

47. În acest sens, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție observă că deși instanțele inferioare fac referire la Ordinul Președintelui Comisiei Situației Excepționale a raionului Fălești nr. 4 din 13 februarie 2007 (Vol. I, f.d. 185), acestea omit să elucideze ce raport juridic s-a constituit în contextul primirii spre păstrare de către SA „SMA-Fertilitate” a produselor de uz fitosanitar. Or, potrivit pct. 2 al acestui ordin este indicat că „Președintelui SA „Fertilitate” – Boico G.P. să primească produsele fitosanitare la păstrare și să asigure păstrarea lor în conformitate cu Contractul și Instrucțiunea.

48. Dintr-o astfel de formulare, rezultă că în continuare, raportul juridic dintre Consiliul raional Fălești și SA „SMA-Fertilitate” urma a fi realizat pe o bază contractuală.

49. La materialele dosarului există un singur contract încheiat între SA „SMA-Fertilitate” și Consiliul Raional Fălești care are ca obiect serviciile de protecție împotriva substanțelor toxice – servicii de depozitare a chimicalelor cu termen expirat – Contractul nr. 48 din 11 martie 2014 (Vol. I, f.d. 30-35). Totuși, potrivit actului de confirmare a stării decontărilor la situația din 30 noiembrie 2016 (Vol. I, f.d. 36-37) contrasemnată de SA „SMA-Fertilitate” și Consiliul raional Fălești, denotă plăți anuale pentru „servicii de păstrare a chimicelor”, „susținere financiară la achitarea salariului cu contribuții a paznicilor și plata abonament post-telefon” pentru perioada 2008-2014.

50. Astfel, instanțele inferioare au omis să elucideze dacă depozitarea produselor fitosanitare în perioada 2008-2014, până la încheierea contractului nr. 48 din 11 martie 2014, a fost realizată, dacă a fost guvernată de vreun contract sau vreo lege, și care a fost conținutul raportului juridic constituit, adică ce drepturi și obligații incumbă părților pe parcursul raportului juridic și după încetarea acestuia.

51. În jurisprudența sa (decizia nr. [2rac-32/23](#), pct. §48), Curtea Supremă de Justiție a stabilit că lacunele în probatoriu nu pot fi înlocuite cu presupuneri referitoare la conținutul și întinderea drepturilor și obligațiilor într-un raport juridic dintre părți.

52. Instanța de recurs reține că în motivarea sa, instanțele inferioare au făcut referire la prevederi generale care guvernează obligațiile civile (art. 513, 510, 531 din Codul civil până la 1 septembrie 2019).

53. În situația în care din materialele dosarului rezultă indicii clare că între părți a existat un raport juridic contractual, instanța nu poate să se limiteze la invocarea abstractă a normelor generale privind obligațiile civile, ci are obligația de a califica în mod concret raportul juridic și de a aplica normele speciale corespunzătoare naturii aceluia contract.

54. Această obligație derivă din prevederile art. 183 alin. (2) lit. a) din Codul de procedură civilă care indică că unul din principalele scopuri ale pregătirii cauzei pentru dezbaterile judiciare este precizarea legii care urmează a fi aplicată și determinarea raporturilor juridice dintre părți (a se vedea și decizia nr. [2rac-269/22](#), §54-55).

55. În special, nu a fost elucidat dacă SA „SMA-Fertilitate” asigura doar păstrarea produselor sau și paza acestora, mai ales în contextul în care instanțele inferioare au constatat că paza depozitelor urma asigurată cu pază paramilitară. Pentru soluționarea justă a cauzei nu este suficientă analiza reglementărilor raportului material litigios, ci instanțele urmează să cerceteze starea de fapt și să elucideze cine de facto a realizat paza bunurilor.

56. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că, aspectele reținute mai sus conduc la concluzia că procedura desfășurată în instanța de apel nu corespunde exigențelor art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, iar modalitatea în care a fost examinată cauza în ordine de apel nu poate echivala cu soluționare efectivă a cauzei.

57. Motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că, cererile lor au fost analizate cu atenție, și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară, simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare atrage casarea ei.

58. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, a statuat că, întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum și de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale și de practicile diferite privind prezentarea și redactarea sentințelor și hotărârilor în diferite state (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, paragraful 61), iar pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

59. Concluzia instanței de apel în prezenta cauză, care a menținut hotărârea primei instanțe, nu conține o apreciere care ar determina definitiv și incontestabil corectitudinea și plenitudinea examinării cauzei. Respectiv, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție este în imposibilitatea de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea hotărâri.

60. Pe de altă parte, Curtea Supremă de Justiție nu poate purcede la corectarea omisiunilor instanței de apel, or în acest caz instanța de recurs ar putea fi impusă să

înlocuiască circumstanțele de drept indicate anterior în actele de dispoziții contestate, cu cele proprii, ceea ce ar reprezenta o substituire în analiza multiaspectuală a cauzei și ar fi pusă în situația să examineze cauza ca și cum aceasta nu ar fi fost examinată în prima instanță și în apel (a se vedea decizia nr. [2ra-727/24](#), §51-55)

61. În această ordine de idei, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia Curții de Apel Chișinău este pasibilă de casare, în temeiul art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă în vigoare la momentul declarării recursului, cu trimiterea spre rejudecare a cauzei în alt complet de judecată din motiv că instanța de apel nu a cercetat multiaspectual cauza, ceea ce a determinat soluționarea greșită a cauzei.

62. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul Societății pe Acțiuni „SMA-Fertilitate”.

Casează decizia Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2022 în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă Societatea pe Acțiuni „SMA-Fertilitate” împotriva Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare a Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova și Consiliului raional Fălești, intervenienți accesorii Consiliul local Fălești, Întreprinderea de Stat „Servicii Pază” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Ministerul Apărării al Republicii Moldova, Inspectoratul General pentru Situații de Urgență și Instituția Publică „EMP Management Durabil POP” cu privire la încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată și transmite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Centru în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Munteanu

Gheorghe Stratulat